

Brudd på likestillingsloven: Seks kommuner bringes inn for nemnda

Seks norske kommuner har for andre år på rad rapportert altfor dårlig på likestilling i henhold til loven. Kommunene Ringsaker, Porsgrunn, Flekkefjord, Austevoll, Lærdal og Surnadal blir derfor brakt inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Alle bedrifter, private som offentlige, er pålagt en aktivitets- og redegjøringsplikt etter likestillingsloven. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har i år kontrollert 64 kommuner. Kommunene har blitt vurdert i forhold til hvordan de redegjør for likelønn, kjønnsbalanse, bruk av deltid og foreldrefravær i sine årsrapporter. 28 av kommunene kontrolleres for andre gang, fordi de ikke ble godkjent i fjor.

18 kommuner har fått godkjent, mens redegjørelsene for 26 kommuner er godkjent, men mangelfulle. 20 kommuner ble ikke godkjent, syv av dem for andre gang. Det er opplysninger om situasjonen for 2007 som er vurdert av LDO.

LIKELØNN

Kvinner tjener i gjennomsnitt 8,6 prosent mindre enn menn i kommunene. I arbeidslivet som helhet er forskjellen 16 prosent.

Det er store lønnsforskjeller mellom kommunene: I Sør-Varanger tjener kvinner 1,4 prosent mer enn menn. I Mandal tjener menn 15 prosent mer enn kvinner.

De positive tallene fra blant annet Sør-Varanger viser at det er mulig å oppnå likelønn.

Mange kommuner har tilnærma likelønn innenfor samme yrkesgruppe. Men på ledernivå er det ofte store lønnsforskjeller mellom kvinnedominerte og mannsdominerte sektorer.

Kommuner som har et bevisst forhold til likelønn klarer å rette opp skjevheter. Grimstad ga sine kvinnelige ledere 19 000 mer i lønnsøkning enn de mannlige lederne i 2007 for å minske forskjellene.

LIKESTILLING I 64 KOMMUNER

Kommuner som har et bevisst forhold til likelønn klarer å rette opp skjevheter. Grimstad ga sine kvinnelige ledere 19 000 mer i lønnsøkning enn de mannlige lederne i 2007 for å minske forskjellene.

Likt utdanningsnivå og likt ansvar skal sammenliknes for å vurdere graden av likelønn. For eksempel kan ingeniører og personer i sektorene helse og sosial, og utdanning, ha like lang utdanning og like mye ansvar.

I tillegg til Sør-Varanger kommer kommunene Skedsmo og Trondheim godt ut, her tjener menn om lag fire prosent mer enn kvinner.

I Drammen og Stavanger er forskjellene større, med henholdsvis tolv og ti prosent lavere gjennomsnittslønn for kvinner.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn i kommunene ØKTE med 0,6 prosent.

Tiltak:

LDO anbefaler å definere hva som er likeverdig arbeid. Dette kan sammenliknes, og opplysningene bør brukes i den lokale lønnspolitikken.

KJØNNBALANSE

79 prosent av alle ansatte i kommunesektoren er kvinner. Hammerfest har best kjønnsbalanse med 68 prosent kvinner. Skiptvet kommer dårligst ut med 86 prosent kvinner, og Rakkestad med 85 prosent kvinner.

Målet er at begge kjønn skal være representert med minst 40 prosent.

De kommunene som bruker bevisste virkemidler for å øke andelen kvinnelige ledere, får gode resultater.

Verre er det å få menn inn i de typiske kvinneyrkene. Dette er tungt, langsiktig arbeid. Stavanger har gjennom systematisk arbeid økt antall menn i hjemmebaserte tjenester med 6,6 prosent.

Rakkestad, Grimstad og Sirdal har ingen kvinner i toppledelsen.

Tiltak:

Med strammere arbeidsmarked blir det større mulighet til å rekruttere menn i omsorgsykker og i barnehagene.

LIKESTILLING I 64 KOMMUNER

DELTID OG UFRIVILLIG DELTID

I Vegårshei kommune arbeider 83,5 prosent av kvinnene deltid. Skedsmo har den laveste deltidsprosenten, her arbeider 40 prosent av kvinnene deltid.

Deltidsprosenten blant menn i norske kommuner varierer fra 7 til 46 prosent.

Bamble har økt andelen heltidsansatte fra 47 til 51 prosent ved godt systematisk arbeid.

Svært mange ønsker større stillingsprosent.

Tiltak:

LDO anbefaler at kommunene innfører rutiner for å registrere ufrivillig deltid.

FORELDREFRAVÆR

Likelønnskommisjonen har uttalt at det å dele ansvar for barn og arbeid er en nøkkel til likelønn og likestilling.

Bare fem kommuner har fått godkjent redegjørelsen på foreldrefravær, hele 42 har ikke fått godkjent.

89 prosent av foreldrepengedagene tas ut av mødrene, mens fedre tar ut elleve prosent.

Tiltak:

Arbeidsgiver må kalle inn kommende foreldre til samtale og signalisere en positiv holdning til å tilrettelegge for at både mødre og fedre tar ut lang foreldrepermisjon og er hjemme med sykt barn.

SENIORPOLITISKE TILTAK

I Sandefjord kommune utgjør menn 20 prosent av de ansatte, men de siste tre årene har menn tatt ut 50 prosent av de seniorpolitiske tiltakene.

Mange kvinner i deltidsstillinger nyter ikke godt av seniorpolitiske tiltak. Dette kan være diskriminering.

NEDSATT FUNKSJONSEVNE OG ETNISITET

Fra 2009 innføres det aktivitets- og redegjørelsesplikt også når det gjelder personer med etnisk minoritetsbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne.

Kommunene og bedrifter med over 50 ansatte får dermed enda sterkere plikter til å sørge for mangfold.

Drammen kommune er allerede i gang med å satse på ansatte med annen etnisk opprinnelse. De utarbeider nå en modell for å styrke kompetansen til denne gruppa.

LIKESTILLING I 64 KOMMUNER

DE SOM IKKE BLIR GODKJENT

Syv kommuner har for andre år på rad ikke fått godkjent sin rapportering. Seks av disse blir nå klaget inn for Ligestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda har sterkere virkemidler. De kan kreve at lovbrudd opphører og de kan ilegge tvangsmulkt. En kommune har lovet bot og bedring, og får en sjanse til før de blir sendt videre.

HVA SKJER MED DE ANDRE?

De kommunene som ikke har blitt godkjent for første gang i år vil bli kontrollert også neste år.

REDEGJØRELSE SKAPER BEVISSTHET OG BEDRE PRAKSIS

Erfaringene fra to år med kontroller viser at det nytter. Når kommunene må redegjøre skaffer de seg samtidig en konkret oversikt over tilstanden i likestillingen. Denne kunnskapen gjør det lettere å finne konkrete målrettede tiltak for å fremme likestillingen.

LDO har hatt et godt samarbeid med regionale likestillingsentre der de finnes, og mener det bør bygges ut slike sentre i alle regioner.